

Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого
Національна академія правових наук України

**ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО В СИСТЕМІ
МІЖДИСЦИПЛІНАРНИХ ЗВ'ЯЗКІВ:
МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ**

Матеріали «круглого столу»

(Харків, 4 грудня 2015 року)

За загальною редакцією *А. П. Гетьмана*

Харків
«Право»
2015

УДК 349.6
ББК 67.307
Е45

*За зміст та якість матеріалів
відповідальність несуть автори публікацій*

Екологічне право в системі міждисциплінарних зв'язків: методологічні засади : матеріали «круглого столу» (Харків, 4 груд. 2015 р.) / за заг. ред. А. П. Гетьмана ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Х. : Право, 2015. – 344 с.

ISBN 978-966-458-918-2

Збірник містить тези наукових доповідей учасників «круглого столу», що відбувся у м. Харкові 4 грудня 2015 р.

Розраховане на науковців, фахівців у галузі права, студентів юридичних вищих навчальних закладів та всіх, хто цікавиться питаннями екологічного, земельного та аграрного права України.

УДК 349.6
ББК 67.307

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2015
ISBN 978-966-458-918-2 © Оформлення. Видавництво «Право», 2015

Отже, можна зробити висновок, що незважаючи на рівень розвитку країни, можливе багатогранне використання такого інструменту як моніторинг з метою поступового удосконалення відповідної сфери. На сьогодні, не дивлячись на розвинену систему моніторингу вод, Україна не в змозі поки досягти вимог міжнародних актів з цього приводу. Проте ці недоліки з часом можна усунути, якщо праця буде злагодженою, адже лише повна інформація може бути достатньою підставою для прийняття рішень. Тому, удосконалюючи власну систему моніторингу та не хтуючи співробітництвом, Україна зможе досягти високих стандартів. Проте реформування треба починати зсередини, і тільки тоді зовнішнє співробітництво зможе дати позитивний результат як наслідок взаємного збагачення.

Шарапова Світлана Володимирівна

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри земельного
та аграрного права Національного
юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

СПІВВІДНОШЕННЯ ЗЕМЕЛЬНОГО ТА ЕКОЛОГІЧНОГО ПРАВА: ДЕЯКІ АСПЕКТИ

Земельне право, як складова частина системи права України, тісно пов'язана з іншими галузями національної системи права. Це залежить від ступеня взаємопроникнення відповідних груп суспільних відносин та засад їх законодавчого врегулювання. При цьому воно визначається тим, що земельне право становить фундаментальні засади для певних галузей права. Таке значення земельного права має місце у врегулюванні усього комплексу природоресурсних відносин. Для інших суспільних відносин, які врегульовані відповідними галузями права, земельне право має основоположне значення, коли вони впливають із відносин, пов'язаних з використанням та охороною земельних ресурсів, зокрема природоохоронних [1, с.18].

Взаємозв'язок земельного права з екологічним правом зумовлюється станом землі, як об'єкта навколишнього природного середовища, який

функціонує у складі екосистеми і перебуває в екологічному взаємозв'язку з усім довкіллям. Використання кожного із природних ресурсів має свої особливості, які обумовлені економічними, екологічними, культурно-оздоровчими, рекреаційними та іншими особливостями.

Відповідно до ч. 2 ст. 3 Земельного кодексу України [2; 2001. — №46. — Ст. 2038] земельні відносини, що виникають при використанні надр, лісів, вод, а також рослинного і тваринного світу, атмосферного повітря, регулюються нормативно-правовими актами про надра, ліси, води, рослинний і тваринний світ, атмосферне повітря, якщо вони не суперечать земельному кодексу.

Приміром, предметом регулювання лісового законодавства є лісові відносини, тобто суспільні відносини, які стосуються володіння, користування, розпорядження лісами і спрямовуються на забезпечення охорони, відтворення та сталого використання лісових ресурсів з урахуванням екологічних, економічних, соціальних та інших інтересів суспільства. Доцільно зазначити, що лісові відносини також виникають при використанні землі, надр, вод, рослинного та тваринного світу. Відповідно до Лісового кодексу України [2; 2006. — № 11. — Ст. 691], ліс — тип природних комплексів, у якому поєднуються переважно деревна та чагарникова рослинність з відповідними ґрунтами, трав'яною рослинністю, тваринним світом, мікроорганізмами та іншими природними компонентами, що взаємопов'язані у своєму розвитку, впливають один на одного і на навколишнє середовище. Ліс існує тільки на земній поверхні, таким чином, використання та охорона лісів взаємопов'язана з використанням та охороною земель, на яких вони знаходяться. Отже, використовуючи ліс необхідно враховувати особливості природних об'єктів з якими він знаходиться у природному зв'язку.

Крім цього, існує нерозривний зв'язок земельного права з охороною природи. Земельно-правові норми приводяться відповідно до екологічних вимог, тому відбувається екологізація норм права. Це проявляється за багатьма напрямками: при регулюванні планування і прогнозування використання земельного фонду; при землеустрої; при здійсненні державного контролю за використанням та охороною земель і т.д. Тим самим земельно-правове регулювання набуває екологічну спрямованість. Екологізація галузі земельного права — це лише одна сторона вирішення проблеми охорони природи та комплексного природокористування [3; с. 9].

М. В. Шульга земельно-екологічні відносини виділяє як самостійний різновид відносин, характерно рисою яких є те, що виключно чи переважно функцією землі в межах цих відносин є забезпечення охорони довкілля, екологічної безпеки, здоров'я людини тощо. На відміну від земельно-екологічних власне земельні відносини формуються з приводу землі як екологічного ресурсу, соціальної цінності чи засобу забезпечення національної безпеки. Наявність земельно-екологічних відносин у складі предмета земельного права свідчить про те, що між предметами земельного та екологічного права немає межі, яка б ізолювала один предмет від іншого. [4; с. 21-22].

На думку В. І. Семчика, земельне право узгоджується, взаємодіє, але не ототожнюється з екологічним правом. Так, предметом екологічного права є суспільні відносини з охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів, зокрема і землі [5; с. 24].

Земельне право як галузь права є самостійним елементом правової системи України, а втім необхідно враховувати, що всі природні ресурси, у тому числі і земля, а також відносини щодо їх використання, охорони і т.д. тісно пов'язані між собою. Таким чином, зв'язок земельного та екологічного права завжди буде мати нерозривний і взаємний характер, проте не тотожний.

Список використаної літератури:

1. Каракаш І. І. Земельне право України: Підручник / М. В. Шульга, Г. В. Анісімова, Н. О. Багай, А. П. Гетьман, І. І. Каракаш та ін.; За ред. М. В. Шульги. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – С. 6–25.
2. Офіційний вісник України.
3. Земельное право : учеб. / под ред. С. А. Боголюбова. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ТК Велби, Изд-во Проспект, 2007. – 400 с.
4. Шульга М. В. Окремі аспекти співвідношення земельного та екологічного права /Співвідношення екологічного, природоресурсного, земельного та аграрного права: матеріали до круглого столу 9 грудня 2011 р./ За заг. ред. А. П. Гетьмана та М. В. Шульги. – Х.: Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», 2011. – 250 с.
5. Семчик В. І. Предмет, принципи і система земельного права / В. І. Семчик, П. Ф. Кулинич, М. В. Шульга // Земельне право України: Академічний курс: [підруч. для студ. вищ. навч. закл.]. – К.: Вид. Дім «Ін Юре», 2008. – С. 19–57.